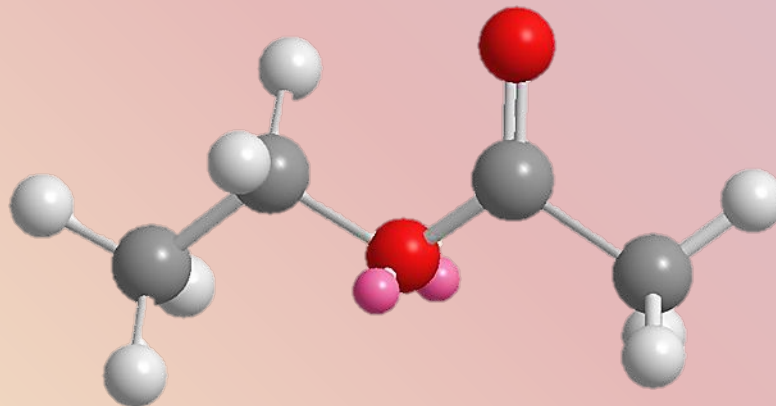

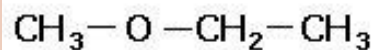
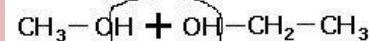
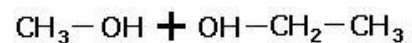
Етери та естери

Етери або прості ефіри — органічні речовини, молекули яких складаються з двох вуглеводневих радикалів, сполучених між собою атомом кисню.

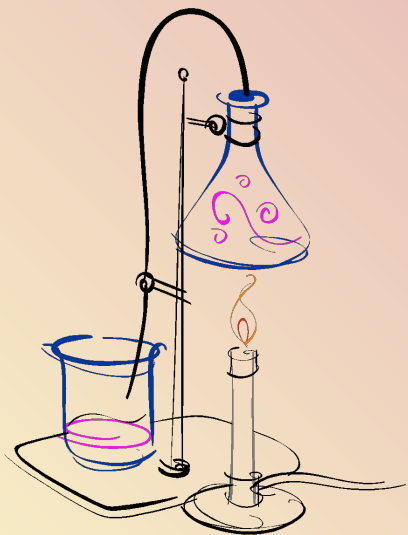
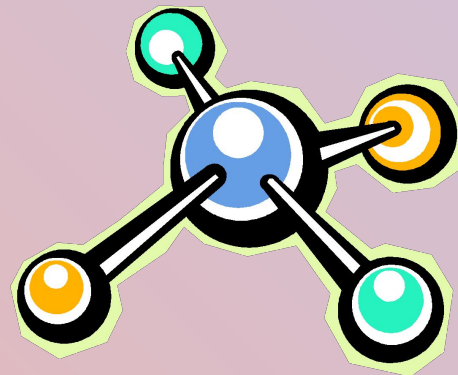

Прості ефіри - рухливі, легко закипаючі рідини, малорозчинні у воді, дуже легко займисті. Виявляють слабкі основні властивості.

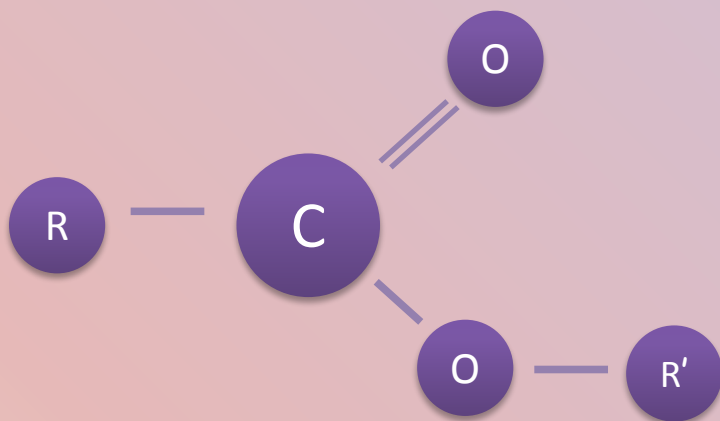
Хімічні властивості

Прості ефіри, за деяким виключенням, не відрізняються різноманітністю хімічних властивостей і характеризуються інертністю до багатьох хімічних речовин. Серед реакцій етерів слід зазначити, перш за все, реакції утворення міжмолекулярних комплексів і реакції окиснення з утворенням пероксидів.

Більшість всіх етерів – рідини, майже нерозчинні у воді. Найважливішим з етерів є діетиловий етер $(C_2H_5)_2O$ – легкокорухлива рідина з характерним запахом, що кипить при $35,6^\circ$. Він широко застосовується в лабораторній практиці як розчинник, а в медицині – для наркозу і як складова частина деяких ліків.

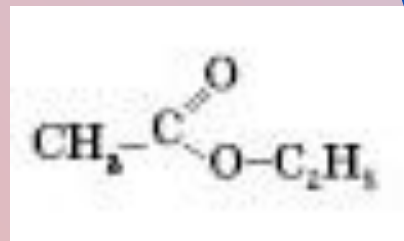
ЕСТЕРИ (складні ефіри) — функціональні похідні карбонових або мінеральних кислот, в яких гідроксильна група заміщена залишком спирту або фенолу (OR).

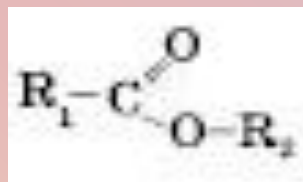
Наприклад: $R-ONOR$; $RCOOR'$, де R - вуглеводневий радикал кислоти, R' — вуглеводневий радикал спирту. Для багатоосновних кислот розрізняють повні (середні) і неповні (кислі).

- Назви естерів утворюються від назв відповідних кислот і спиртів з додаванням слова естер.

Наприклад:
етиловий естер оцтової кислоти,
за міжнародною систематичною
номенклатурою — етилацетат
(суфікс -ат).

Загальна формула естерів:

де R1 — вуглеводневий радикал
кислоти (у мурашиній кислоті це
атом Гідрогену), R2 —
вуглеводневий радикал спирту.

Назви деяких ацилатів:

HCOO- форміат, метаноат;
 CH₃COO- ацетат, етаноат;
 CH₃CH₂COO- пропіонат, пропаноат;
 CH₃CH₂CH₂COO- бутират, бутаноат;
 CH₃CH(CH₃)COO- ізобутират, 2-метилпропаноат;
 CH₃CH₂CH₂CH₂COO- валерат, пентаноат;
 C₆H₅COO- бензоат;
 CH₂=CH-COO- акрилат;
 C₁₅H₃₁COO- пальмітат;
 C₁₇H₃₅COO- стеарат.

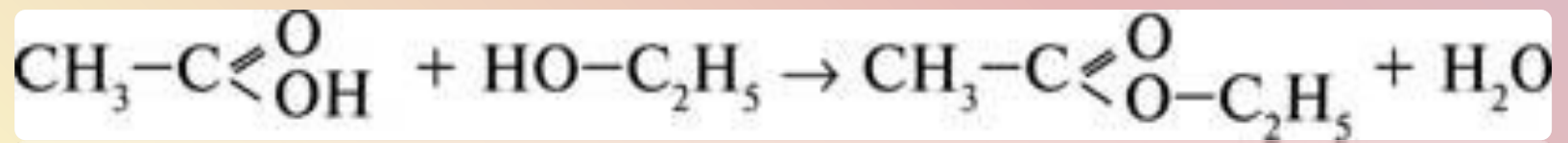
Фізичні властивості естерів

- Естери нижчих карбонових кислот і спиртів:
леткі рідини, малорозчинні або нерозчинні у воді, добре розчинні у спирті та інших органічних розчинниках. Багато естерів мають приємний запах.
- Естери вищих кислот і спиртів:
воскоподібні речовини, без запаху, нерозчинні у воді, добре розчинні в органічних розчинниках.

Реакція естерифікації

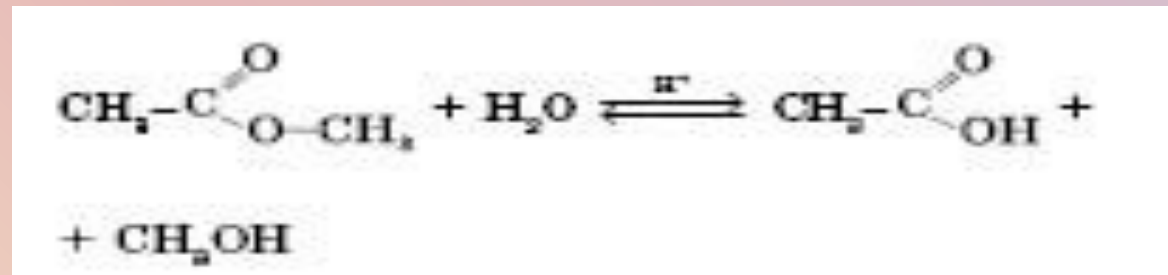
- Реакції утворення естеру з кислоти і спирту називаються реакціями естерифікації. Ці реакції відбуваються з малою швидкістю, тому їх часто проводять за наявності сильних неорганічних кислот. При цьому йони Гідрогену діють як каталізатори.
- Експериментально доведено, що під час реакції естерифікації від молекули карбонової кислоти відщеплюється гідроксильна група, а від молекули спирту - атом Гідрогену:

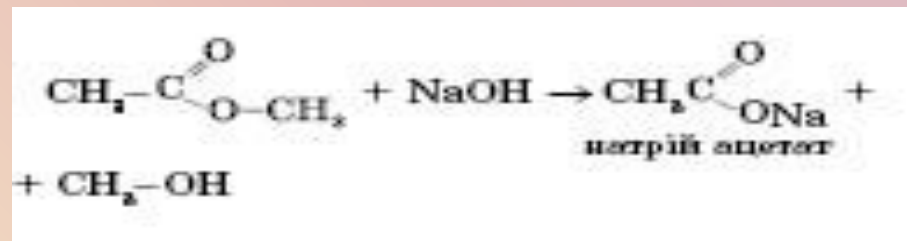
Хімічні властивості естерів

Взаємодія естеру з водою, що призводить до утворення вихідних спирту і кислоти, називається **реакцією гідролізу**, або **омилення**.

- кислотний гідроліз (каталізатор - йони Гідрогену) оборотний:

- лужний гідроліз (каталізатор - йони гідроксигрупи) необоротний, оскільки утворюється сіль карбонової кислоти:

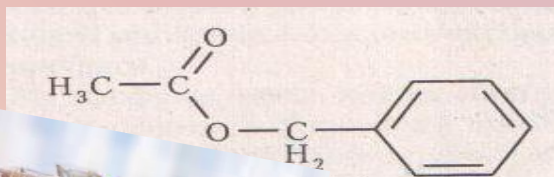
Застосування естерів

- Складні естери застосовуються:
  - як розчинники та розріджувачі для лаків і фарб
  - як ароматизатори в харчовій промисловості
  - у виробництві парфумів
  - при виготовленні штучних волокон (лавсан)
  - для виробництва СМЗ та вибухових речовин

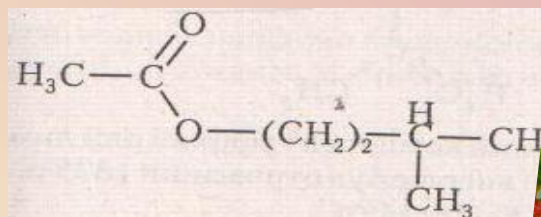
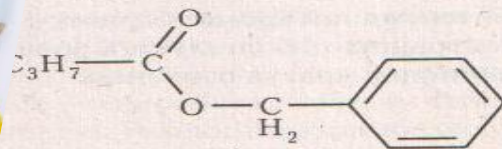

У міру розвитку органічного синтезу дедалі більше речовин стало можливо добувати в лабораторії. Крім того чи мало отриманих запахів були абсолютно новими й у природі не зустрічалися. Це відкрило перед парфумерами всього світу необмежені можливості у винаході нових парфумів і ароматизаторів для косметичних засобів.

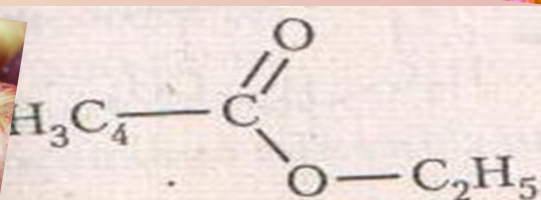

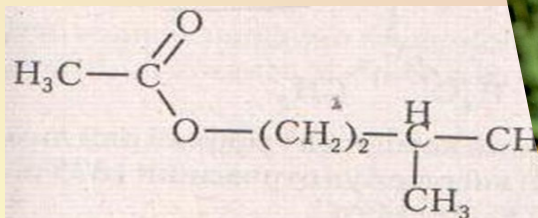
Бензилацетат та бензилбутират мають сильний запах жасмину і є практично незмінним компонентом парфумів і туалетних вод.

Ібутилацетат і ізобутилацетат мають насичений фруктовий запах. Їх використовують для ароматизації шампунів, мила, лосьйонів.

Етилбутират нагадує запах яблука.

Пентилацетат (амілацетат)
Розведений розчин цієї сполуки має запах груш.

Дякую за увагу!